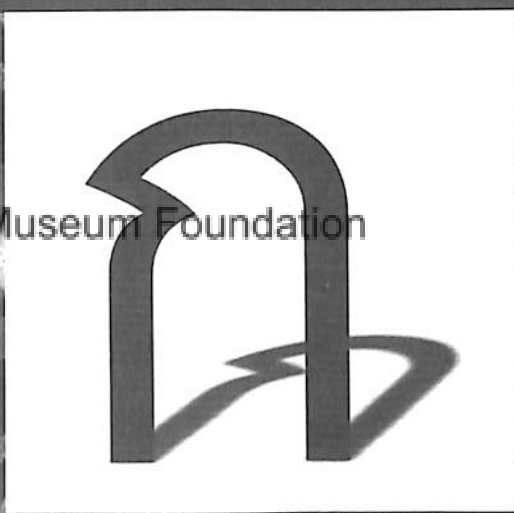

out of space

exhibition of art photography in thailand

Rama IX Art Museum Foundation

2001, January 6- June 30

Bangkok

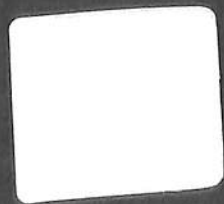
Space Contemporary Art

Gallery 253

2001, August 3-30

Chiang Mai

Chiang Mai University Art Museum

Space Contemporary Art / Gallery 253

Hidden Agenda

Thanom Chapakdee

I would like to present this paper in a kind of general view and some point of views which based on 'the Western Ideology' have risen in the Thai art movement. This purpose is focuses on the 'Ideology and Direction of Contemporary Art in Thailand, which has been influenced by both American and European Ideology. They have a very big impact and tangible in many forms and styles. Historically, the western culture and Ideology dominated Thai culture since King Chulalongkorn (RAMA V), who ruled the country from 1868 to 1910, he is remembered as a great leader who shrewdly adopted western science, technology and culture to traditional components of Thai past1. As they called Modernization or Civilization, the cult of modernity was promoted by ruling and elite classes, so spread very rapidly to the middle class and ordinary people respectively. On the other hand, it gave opportunities for Thai artisans and artists to be exposed to Western Art, it was very newly and challenging their visionary and conception, which its performed in dynamic illusions such as dimension, color, perspective, anatomy, shape, form etc.

The cultural perspective was changing without boundaries they consumed anything and everything which Western was honored, fashion, art, styles, decoration mode of living and architecture. Apparently, it is paradoxical as Thailand has never been colonized by other countries, but colonized by themselves. 'Themselves' means the one who rules the country and transforms their idea to other class by using State apparatus to promote and develop their views under the name of the 'modernization'

Problematically, the ruling class and elite group, who ruled the country and learned only how to parody 'modernization' from the West, but by contrast they never realized how to use this idea in the proper way. It is said that Thailand is viewed as a country which has been able to adapt itself to the changing world while maintaining its own essence. In this point of view, it was very difficult to understand in the terms of 'own essence' and 'modernization', because these two words are completely different-by their meaning and activity.

I was initially directing my attention to the term 'ideology' with its associated contemporary art and a particular focus on how influence and sophisticated means of transfer of Western Ideology may render cultural identity a relatively important consideration. The term 'ideology' prompted thoughts of my reactions, when I was teaching at Rangsit University, Bangkok, Thailand in the subject of 'Contemporary Art in Thailand'. Most of the contents are dealing with Western phenomenon. As far as I was concerned, my teaching focuses on historical and chronological events, not on the state of Ideology transformation, even I have known it is far reaching historically significance of this subject, but it is lacked of evidences and resources. Consequently, they are in a weak position to define their interests. It may be that dealing with their 'own essence' which was never formally colonized.

The reason why I focus on the state of Ideology transformation in contemporary art is because of my interest in the way of how the western Ideology built it up that it brings about significant change in Thai contemporary art movements as they called 'modern art'. The Western idea of modern art, firstly introduced from Europe was introduced into the Thai art in the academic system by Corrado Feroci, a Florentine sculptor, who was invited to make art to serve elite nationalism, and in the year 1933 he founded the School of Fine Arts and introduced teaching methods used in Western art schools2 Secondly, after World War II, the American ideology of freedom, liberty and popular participation to the Thai society. Also, since the 1950's the conflict of the two ideologies between Capitalism and Communism were striking to each other. It is widely known that American government using Thailand as the bases to attack Indo China (N. Vietnam, Laos, Khmer) which were mainly dominated by Communist regimes. During this time, the words Freedom and Liberty were promoted throughout the Thai culture, not only their words, the change brought about cultural and social attitude.

Since then, the movement was the main trend in American abstract of freedom. Among artist and scholars turned their way to the Wild West and coming back with the

Idea of Abstract Expressionism and the Non-figurative art, while the masses of people have until now been kept away from works of art. However, the change of the Ideology in art movement recently some skepticism to this view has emerged. Why did Thai abstractionists or Thai contemporary artisans mostly not concern themselves with ethnicity or national identity? This skepticism stems from my point of view that after I had been teaching in this subject. As well as I wrote the reviews and critique in magazines and Journals since 1990, which I tried to bring the critical Idea of criticism to be discussed in public but it did not work out, because term of criticism particularly in visual art is far beyond the artists and audiences' view. Following this phenomenon, it may be argued that the emergence of modern art in Thailand which is dominated by Western Ideology but leading by the gap of Artistic language, sharing a common Ideology, that emphasized technical virtuosity and flatness of surface3. Consequently, it is important for my research to investigate it.

At this point, I would like to define the term of 'Ideology' and clarify my usage. In this study the word 'Ideology' will refer to Western Ideology. Western Ideology is dominate in 'The Ideology and Direction of Contemporary Art in Thailand since 1954 to 1990. It occupies the dominant position in these organizations, groups of artists and individual artists which can influence an art movement in that period. Nicos Hadjinicolaou uses the term 'ideology' to indicate 'the relatively coherent system of Ideas, values and beliefs that they develop. Ideology is concerned with the world in which they live, their links with nature, society, other people and their own activities, including their political and economic activities. In fact people express in their ideology not their actual relation to their situation in life, but the way in which they see this relationship which implies a dual relation to reality, one real and one imagined...In Ideology, the actual relationship is determined by imagined relationship, which expresses a will (conservative, conformist, reformist or revolutionary), a hope or a nostalgia, rather than describes a reality'.4 According to Hadjinicolaou gives us the track of Ideology, which linking to State apparatus, on one hand, those who have control over this apparatus, which controlled over all artists organized and the ideological State apparatuses, 'which include the churches, the schools, the family, the legal system, the political system, the trade unions, the system of mass communication, and cultural activities like sports and the arts'.5

It has to be pointed out here this study is concerned mainly with the western Ideology. It will discuss the dominant Ideology of visual art between Thailand and the world capitalist system in the period from 1950 to 1990. This research aims at identifying the structural constraint generated by the western Ideological transformation system as well as the Thai contemporary art movement on Thai culture in those periods. From the end of the World War II, Thailand's relationship to the world capitalist system was closer than ever before. The visual arts were showing traces of Modern Art along with the influences of Academic Art which flourished in Europe during the Renaissance period. According to Raymond Williams (*The Politics of Modernism*; 1989, p. 34-35) "...by the post-war settlement and it is accompanying, complicit academic endorsements, there is then the presumption that since Modernism is here in this specific phase or period, there is nothing beyond it. The marginal or rejected artists became classics or organized teaching and of travelling exhibitions in great galleries of the metropolitan cities. Modernism is confined to this highly selective field and denied to everything else in an act of pure Ideology, whose first unconscious irony is that, absurdly, it stops history dead. Modernism being the terminus, everything afterwards is counted out of development. It is after, stuck in the past. The ideological victory of this selection is no doubt to be explained by the relations of production of artists themselves in the centers of metropolitan dominance.

The centers of Metropolitan dominance are concerned with capitalist systems which are leading in Western countries. Thailand has been gradually increasing following the western policies, mainly America's policy apart of security program. Since then, visual art and culture, which paved way for western Ideology to gain its importance. Hadjinicolaou said that the very function of ideology, as opposed to science, is to hide

the contradictions in life by fabricating an illusory system of Ideas which shapes people's views and gives them a perspective on their experience of life. Since this system has a relationship with human experience in society, Ideology does not cover just the rudiments of knowledge, Ideas, and so on, but also extends to myths, symbols, taste, style, fashions, and the whole 'way of life' of a particular society-the Ideological level in an organic part of every society. Human societies need these systems of Ideas and beliefs in order to survive...6 Following this logic, the western Ideology (partly an American idea) has created the concept of freedom, liberty, and popular culture, to Thai society in the way of life through the State apparatus, or the government.

Thus, artist elite are those who occupy the dominant position in academies, bureaucracies, and civil services. There is the impact of the dominant Ideology, 'while it ensures that people keep their place within social structure, at the same time aims at the preservation and cohesion of this structure, principally through class exploitation and dominance. It is in this precise sense that in the Ideological level of a society the prevailing Ideas, values, opinions, beliefs and so on are those that perpetuate class domination: thus this level is dominated by what may be called the Ideology of the ruling class'.7 The Western Ideology through the Ideology of the ruling class have a very crucial influence in Thai contemporary art. Thailand art circle has been heading in a limited direction, fixed by those who dictate the curriculum. Art of unusual technique with contemporary trends are a delight to see, but it comes mainly imported from the West. The only difference will be a new title. Moreover, art is regarded as an 'Alien Object' of very high status. The audiences are conditioned to respect a works of art more than they appreciated it. Refer to Ent Fischer in the Necessity of Art said that 'alienation, necessary for Man's development, needs to be understood as a process, so that man can become conscious of themselves in the process of work, find themselves again in the product of their work and create new social conditions so as not to be the slave of their own production but its masters. The artisan, who is creative, can feel at home in his work and can have a personal feeling for his product. But with the division of labor in industrial production this becomes impossible. The wage-earner can have no sense of unity with his work or with himself to set against his 'alienation'. His attitude towards the product of his work is that 'towards an alien object having power over him'. He is alienated from the thing he makes and from his own self'.8

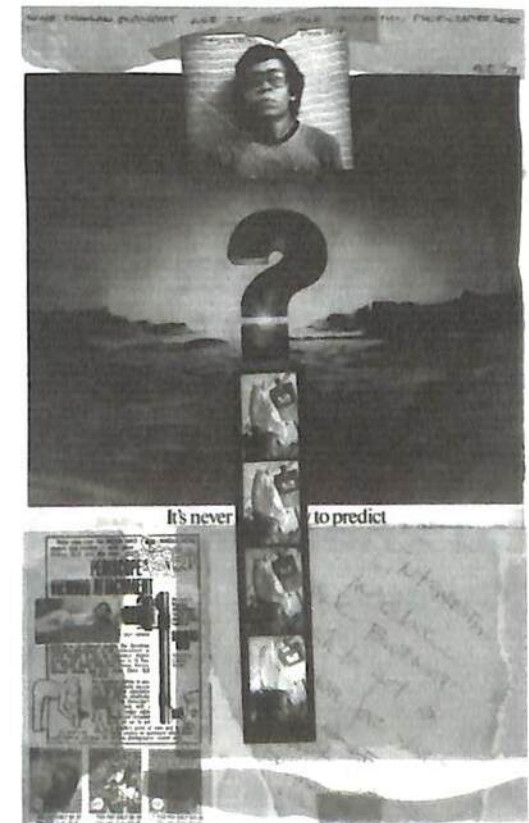
The works of art is a 'doubtful object' in industrial society such in Thailand, which artists alien themselves from their object and the audiences are alienated from the artist and art object. In this is similar to Raymond William's 'Emergent cultures' as he pointed out that 'new meanings and values, new practices, new significances and experiences, are continually being created. But there is then a much earlier attempt to incorporate them, just because they are part-and yet not a defined part-of effective contemporary practice'.9

From this point, how far that those artists can break the perpetual hollow circle, and create a genuine reflections of what society, politics and cultures are really like and brave enough to give the public a chance to face the truth.

Doubtfully, there are more varieties of works of art in both form, style and content, in addition to the considerable development in techniques. There is, therefore conclusive evidence that the certain influences of Western Ideology in contemporary art and the other aspects of society have contributed in many dimensions in Thailand under the new brand name. The 'new' never on the end.

NOTES

1. TRADITION AND TENSIONS: CONTEMPORARY ART IN ASIA, Asia Society Galleries, New York, 1996
 2. TRADITION AND CHANGE: CONTEMPORARY ART OF ASIA and PACIFIC, Queensland Art Gallery, Australia, 1993
 3. Apinan Poshyananda, Modern Art in Thailand, Oxford University Press, Singapore, 1992, p.59
 4. Nicos Hadjinicolaou, Art History and Class Struggle. (trans.), Pluto Press, UK, 1996, p.9
 5. John B. Thompson, Ideology and Modern Culture, Polity Press, UK, 1996, p.92
 6. Nicos Hadjinicolaou, Art History and Class Struggle. (trans.), Pluto Press, UK, 1996, p.10
 7. Ibid, p.11
 8. Ernst Fischer, The Necessity of Art, (trans.), Penguin Books, UK, 1971, p.81-82
 9. Raymond William, Problems in Materialism and Culture, Verso, London, 1989, p.41
- **BIBLIOGRAPHY****
- Luis Althusser, For Marx (trans.) Verso, London, 1996
 - Ernst Fischer, The Necessity of Art: A Marxist Approach, (trans.), Penguin Books, Middlesex, UK, 1971
 - Raymond Williams, The Politics of Modernism, Verso, London, 1989

Charming Chaina

january 6-12, 2001

Huang Yan

Cang Xin Jin

Feng

Dai Guangyu

Xu Tan

Zhou Xiaohu

Wen Feng

Guan Che

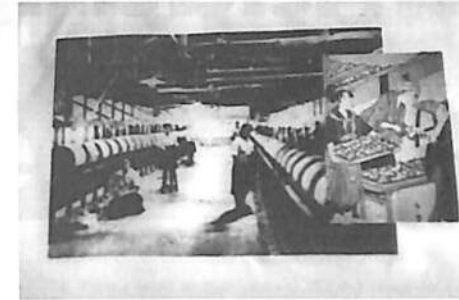
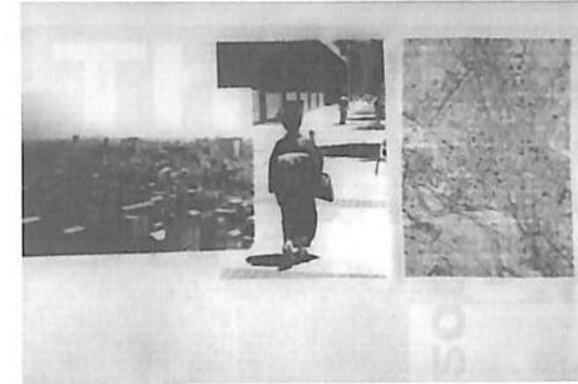
Liao Bangming

Gu Zhenqing
(Curator)

SPACE CONTEMPORARY ART/ Gallery 253

Voyage a Maebashi

Philippe Laleu

january 15-30, 2001

ศิลปินชาวฝรั่งเศส ฟิลิปป์ ลาลอ มีผลงานแสดงในหลายประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย
ปัจจุบันย้ายถิ่นฐานมาอยู่กรุงเทพ มีกิจกรรมร่วมกับองค์กรศิลปะของไทยหลายต่อหลายครั้ง
เช่น AARA Project 304 รวมทั้ง Space Contemporary Art

Rama IX Art Museum Foundation

Love Theme Deja Jueng

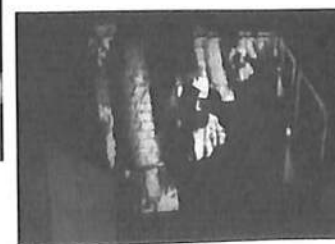
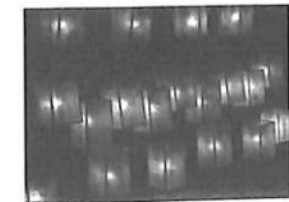
February 2-14, 2001

เดชา จิ่ง ผู้เขียนอยู่กับความรัก อาศัยรูปแบบของงาน Installation
ผสมกับภาพถ่าย นิยมใช้วัสดุติดกันและปราศจากความกลมกลืนโดยสิ้นเชิง
เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม

TRANSITORY

February 17-28, 2001

จักรพันธ์ ธนธีรานนท์ ศิลปินรุ่นใหม่จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มีผลงานแสดงมากมายทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้ง Heike Curtze Gallery
และ Gallery Juttner ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศออสเตรเลีย

Jakraphun Thanateeranon

Poomkamol Phadungratna

nothing to tell

March 3-15, 2001

ภูมิคมล ผดุงรัตน์ เริ่มทำงานศิลปะภาพถ่ายมาตั้งแต่ปีค.ศ.1983 เบื้องต้นจากแนว straight photo มาสู่ conceptual และ mixed-media ถูกค่อนข้างว่าเป็นเจ้าลัทธิ handcolored ปัจจุบันมีความสุขกับเกมคอมพิวเตอร์มากกว่าศิลปะภาพถ่าย

Nude 4 u

Sureeyapon Sri-ampai

March 17-29, 2001

ผลงานของ สุรีย์พล ศรีอำไพ แฝงแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วมสมัยและสังคมบริโภค นำเสนอในรูปแบบที่เรียบง่ายแต่ซับซ้อนในความหมาย

Rama IX Art Museum Foundation

Comprehension of opening Space

อัฐพร อารยานันท์ สนใจศิลปะตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลายประเภท โดยเฉพาะแนวคิดที่เกี่ยวกับกาลเวลา

April 4-14, 2001

Athaporn Arayananan

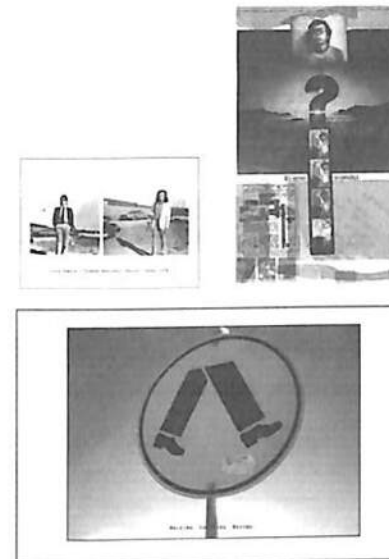

Assit. Prof. Pramuan Burusphat

ผ.ศ. ประมวน บุรัสพัฒน์

Things have changed

April 18-30, 2001

about before the less I know, the more I want to look around digging deep for clues on higher ground..."

-UB40

"We are never in the present; always in the past."

-Gregory Battcock

If I were to pick my favorite heroes in the art world, it would include:

Albrecht Durer, Andrew Wyeth, Andy Warhol, Audrey Flack, Chuck Close, Claes Oldenburg, Claude Monet, Dennis Oppenheim, Edgar Degas, Edvard Munch, Edward Ruscha, Francisco Goya, Georgia O'Keeffe, Giorgio De Chirico, Giotto, Grant Wood, Henry Matisse, Henry Moore, Jan Vermeer, Jackson Pollock, Jasper John, Javacheff Christo, Jean Tinguely, John Cage, Joseph Beuys, Joseph Cornell, Judy Chicago, Kitagawa Utamaro, Leonardo Da Vinci, Lucas Samaras, Malcolm Morley, Man Ray, Marcel Duchamp, Michelangelo, Nam June Paik, Pablo Picasso, Paul Klee, Richard Serra, Robert Motherwell, Robert Rauschenberg, Robert Smithson, Sandro Botticelli, Vincent Van Gogh, and other anonymous artists.

On the other hand, my favorite photographers would be :

Aaron Siskind, Alfred Steiglitz, Ansel Adams, Arthur Tress, August Sander, Barbara Kruger, Barbara Morgan, Bea Nettie, Betty Hahn, Bill Brandt, Boyd Webb, Cindy Sherman, Diane Arbus, Dorothea Lange, Duane Michals, Edward Muybridge, Edward Weston, Edward Steichen, Eikoh Hosoe, Emmet Gowin, Eugene Atget, Garry Winogrand, Harry Callahan, Helmut Newton, Henry Cartier-Bresson, Irving Penn, Jan Grover, Jerry Uelsmann, Joel-Peter Witkin, Josef Sudek, Laszlo Moholy-Nagy, Lee Friedlander, Les Krims, Lewis Baltz, Man Ray, Mike and Doug Starn, Minor White, Olivia Parker, Ralph Eugene Meatyard, Richard Avedon, Richard Prince, Robert Adams, Robert Cumming, Robert Fnak, Robert Heinechen, Robert Mapplethorpe, Sandy Skoglund, Syl Labrot, Thomas Barrow, Thomas Luttge, Todd Walker, Walker Evans, William Eggleston, William Wegman, and other anonymous, or unknown photographers.

"The world is infinitely more interesting than any of my opinion about it."

-Nicholas Nixon

"I photograph what I do not wish to paint and I paint what I cannot photograph."

-Man Ray

"I photograph to find out what something look like photographed."

-Garry Winogrand

"The camera is my tool. Through it I give a reason to everything around me."

-Andre Kertesz

"Photography is a system of visual editing. At bottom, it is a matter of surrounding with a frame a portion of one's cone of vision, while standing in the right place at the right time. Like chess, or writing, it is a matter of choosing from among given possibilities, but in the case of photography the number of possibilities is not finite but infinite."

-John Szarkowski

"Photography is like language. It can be employed in the service of the sublime, the ridiculous, or the desultory: it can reveal truth or distort it. But, despite Edward Steichen's hortation that the goal of photography is to explain man to his fellow man, the fact is that photographs suggest much but explain very little."

-Andy Grundberg

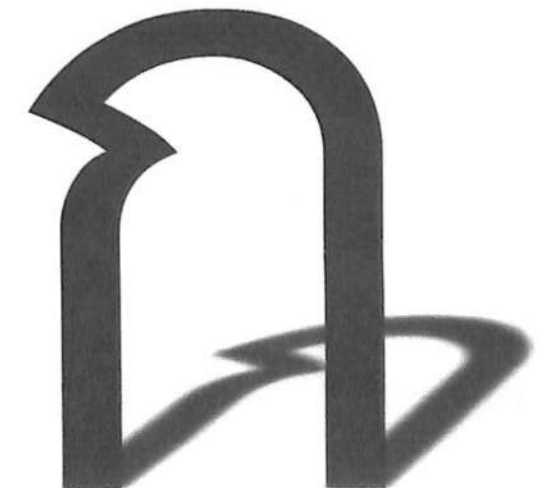
"Life itself is not reality. We are the ones who put life into stones and pebbles."

-Frederick Sommer

"The final reason for the need to photograph everything lies in the very logic of consumption itself. To consume means to burn, to use up-and, therefore, to need to be replenished. As we make images and consume them, we need still more images; and still more."

-Susan Sontag

"And every hour of every day, I'm learning more the more I learn, the less I know"

Of course, there are Thai artists and photographers whom I greatly respect and admire. But mentioning some names while leaving out the others would not be such a good idea. So please forgive me for doing so that because I am neither an art/photography historian nor an art/photography critique. Furthermore I also do not have enough resources to research for the writing.

I started off writing those artists and photographers name down as a starting point so that I could proceed to write about art/photography with my own thought and idea. We have to choose our own path or make our own choices. I started off by studying painting and drawing and printmaking. I liked to paint from reproductions of photographs from Life or National Geographic Magazines. I studied painting and drawing but gained a bachelor degree in graphic design. Then I spent the most enjoyable 3 years of my life in graduate school before gaining a master of fine arts degree in photography from a small town in Texas.

I am a photographer (I think). But the funny thing is that I have not been photographing lately. I have been producing works, which derived from photographs taken & printed sometimes ago. I, like many others, supported my family by working as an art teacher. At this point that teaching career is finished and over with no regrets. My wife and I are now earning our income as professional interpreters/translators.

I am still creating art and photographic work as I have been doing since 1976. We have moved from Bangkok to settle down permanently in Auckland in May 1998. Recently, we have just moved from a rental flat into our own modest home at the first week of this month (November 2000) It was raining when we moved. Thai people think it is a good sign because rain brings coolness and drives heat away. A pair of wild ducks and a neighbor's cat also warmly welcomed us. Since then, they have visited us on a regular basis.

Last Thursday, I found a small flyer on my windshield. It said that Friday 24 November was a 'Do Something-Buy Nothing' day. In the introductory passage, it said that 'Our consumer culture is absurd. We buy to feel good, we buy to impress each other. Our consumer culture is greedy. We in the affluent west - only 20% of the world's population - consume 80% of the world's resources. Our consumer is tragic. As a result of our consumption, nature is dying.' So on Friday 24 November we did not buy anything. Susan Sontag has also addressed the same concern in the context of art and photography in the opening quotations that 'The final reason for the need to photograph everything lies in the very logic of consumption itself. To consume means to burn, to use up-and, therefore, to need to be replenish. As we make images and consume them, we need still more images; and still more.'

I do agree with the concept but what can we do to help out? As consumers we are increasingly driven to consume more for the profits of the global giants. As artists or photographers we are so driven to produce so that we could secure our tiny little places in the art world. We use premium art supplies, expensive paints, cameras, films, papers, computers, and other materials that we can not really afford. We have created good work that could not sell. We have bills, lot of bills, to pay. We would like to have the 3 or 4 mega-pixels digital cameras so that we don't have to buy expensive films and papers. But the process of doing so might mean that we will consume even more!

Things have changed, people have moved on. Nothing is permanent in life with the exception of death. Yet, people still linger on to the idea of permanency as if human life is permanent.

PRAMUAN BURUSPHAT, November 2000, Howick, Auckland. buruaphat@yahoo.com

BIBLIOGRAPHY / Books

A World History of Photography. (New York: Abbeville Press, 1989).

Artspeak. A Guide to Contemporary Ideas, Movements, and Buzzwords. (New York: Abbeville Press, 1990).

Crisis of the Real. (New York: Aperture, 1999).

Found Photos. (London: Dick Jewell's Limited Edition, 1977).

On Photography. (New York: Farrar, Straus and Giroux, 1977).

Photography - Current Perspectives. (New York: Light Impressions, 1978).

The Art Book. (London: Phaidon, 1996).

Ways of Seeing. (London: British Broadcasting Corporation, 1977).

Why Art. Causal Notes on the Aesthetics of the Immediate Past. (New York: E. P. Dutton & Co., Inc., 1977).

Who are you?

Wisoot Suttigulvet

May 2-15, 2001

Sirawat Nak-intanond City of Angels

May 18-30, 2001

วิสูตร สุธฤกุลเวทย์ ศิรวัช นาคอินทนนท์ และนัยนา หอมเข้ม
เป็นจำนวนหนึ่งในกลุ่มศิลปินรุ่นใหม่ผู้บุกเบิกงานศิลปะภาพถ่าย
เชิงความคิดมาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษของปีค.ศ.1990 ด้วยวิธีการ
นำเสนอที่แปลกแหวกแนวสำหรับสังคมไทยในยุคนั้น

“Dowjai Paijit” Naiyana Homcham

June 1-14, 2001

ปรากฏการณ์หนึ่งในห้องแสดงศิลปะ สมพงษ์ ทวี

ถ้าถามว่าอะไรคือการที่ศิลปินเป็นห้องแสดงศิลปะ ชาวละอาจนแด่โหล่นกระจำง ก่อความรู้สึกเย็นเยือกและวังเวงคล้ายกับกำลังเผชิญหน้าความว่างเปล่า
บนเพดานติดไฟนีออนขาว ส่องแสงवलลงสู่บรรยากาศ แรมสลับความรู้สึกด้วยไฟสปอตไลท์ที่ติดตั้งแนวดวงลงบนภาพคอลลาจในกรอบไม้สีดำขนาดเล็กใหญ่ไม่เท่ากันที่อยู่ตามผนังห้องทุกด้าน
ความเงียบแสดงตนอย่างลึกลับ ไม่มีอะไรอื่นนอกจากเสียงครางกระเส้าแว่นาของเครื่องปรับอากาศ สรรพสิ่งที่จะแปรความหมายเป็นอวกาศลึกลับ ยกเว้นปฏิกริยาสะท้อนกลับของผลงาน
ศิลปกรรมคอลลาจ
ภาพคอลลาจทุกภาพมีชื่อ ชีวิตทุกชีวิตมีความหมาย ไม่ว่าเล็กไม่ว่าใหญ่ล้วนเล่าเรื่องของตัวมันเองโดยความทรงจำ เพื่อบอกอารมณ์และความคิดมัน และเพื่อความจริงแท้จะเป็นเป้าหมายสูงสุด
สำหรับการนำเสนออย่างอิมเมจ คอลลาจลงตาด้วยมิติของการปิดปะที่ได้เปิดเผยหนทางแห่งการจัดระเบียบขึ้นมาใหม่ ชีวิตทุกชีวิตมีความบังเอิญ คอลลาจในห้องมีอุปนิสัยของจักรวาล
สาสีขาวแลบนเตียงบนผ้าฝ้ายสีฟ้าที่เบื่อนและคราบน้ำมัน เส้นสีน้ำตาลลางๆ แลผ่านเหมือนการสางละเมิดของความรู้สึกที่แปลกปลอม
หน้าต่างถูกระจกโล ปรากฏความสว่างขึ้นชนิดที่บรรยายไม่ได้ เป็นความรู้สึกที่ซ่อนเร้นความสงบไว้ภายใน
ราวกับว่ามีบางสิ่งบางอย่างอุบัติขึ้น มีความเคลื่อนไหวภายนอก ส่งผ่านแว่นาแล้วสู่ภายใน พริบตาที่รวดเร็วจนกาลเวลามองจับมิได้ สีขาวที่ระทึงใจอยู่ภายใต้ความเงียบ คอลลาจส่งผ่าน
เหตุการณ์แก่กันด้วยรอยยิ้มและรอยขาดที่ยักเยื้องระเบียบของกระดาดสีขาวสะอาดและผ้าฝ้ายสีขาวบนความขาวแสนขาวของกระดาดขาวน้อย
นาฬิกาเรือนกลมสีขาวติดอยู่บนผนังห้องด้านหน้า ผนังที่เป็นสีขาว แต่น่าแปลกที่เข็มและตัวเลขเป็นสีดำ กาลเวลาสีขาวท่ามกลางความหมายสีดำ ทุกๆ นาฬิกาผ่านไปเพื่อบอกความเก่าแก่
ของโลกและความฝัน

คอลลาจเพิ่มอายุขึ้นแต่ละนาที่ เกิดหลังการมีอยู่ของโลกและคงไม่ทราบหาพิสูจน์สุดท้ายของจักรวาล แต่มันจะแตกดับเมื่อไรไม่มีใครรู้ และไมอาจปฏิเสธได้ว่ามันถือกำเนิดขึ้นมาจริง
ไม่สามารถหลีกหนีหรือไมเชื่อมันว่ามันเคยมีอยู่จริงในการแปรเปลี่ยนของกาลเวลา
บนพื้นข้างห้องริมประตูด้านซ้ายแก้วใบหนึ่ง แตกกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย เสนอคมของมันอย่างรอคอย รอคอยที่จะบาดและผ่ากรอยแผล ช่างน่าดำหนิดเียนเสียใจอะไร ช่างน่าปวดเคียร
เวียนเกล้าต่อสิ่งชั่วร้ายที่ปรากฏไทย ช่างน่าเศร้าสลดที่จุดมุ่งหมายของการสูญเสียมีเพื่อจะบรรลุถึงความเจ็บปวดรวดร้าว
คอลลาจกำลังบรรยายความทุกข์ทรมาน เลือดสีน้ำตาลลางๆ กำลังหล่อไหลในภาพทุกภาพ ภาพของสีขาวที่ทับถมลงบนสีขาว สีขาวที่เปลี่ยนบนสีขาวที่เปลี่ยนบนสีขาวที่เปลี่ยน
ซ้อนทับกันอยู่เช่นนั้น นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวเกาะ และอย่างไร้แก่นไข ไม่อาจเชื่อได้ บางครั้งเส้นสีดำแสดงตนขึ้น เยิบเลียดได้มาจากความฉวิหาทั้งมวล เพื่อจะปลดปล่อยและถนอมหาข่าวสาร
ห้องสีขาวนิ่งอยู่ในกาลเวลา คอลลาจกำลังพิสูจน์เรื่องราวต่อการรับรู้ของโชคชะตาที่ทั้งหมดจะส่งลงแก่กันทั้งความหมายให้กับความตาย คอลลาจพยายามนิยามอาการบาดเจ็บ
ด้วยจังหวะปะติดที่ปวดร้าว ท่ามกลางการแทรกแซงที่กระชั้นถี่ของสีแดงเรืองจางซึ่งบอกเล่าถึงการตื่น
การเคลื่อนไหวภายนอกของบางสิ่งบางอย่างแสดงค่าเป็นเงาไหววนน้อยหนึ่งดังเสียงกระซิบของความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงเรื่องราวเป็นอื่นนอกเหนือจากความรุนแรง
สงลัยที่เปล่าประโยชน์

โดยปราศจากความมุ่งมดปรารถนาเพื่อนำเสนอคุณวิเศษของชีวิต คอลลาจมุ่งมั่นอุดมคติอย่างดื้อรั้นด้วยการอธิบายต่อกาลเวลาถึงสาระสำคัญของระเบียบใหม่ในการปะติด เพื่อก่อให้เกิดความ
หนาแน่นอันระทมทรมานของกรอปปะครั้งแรกสุดถึงรอยปิดครั้งสุดท้ายของกระดาดสีขาวหรือผ้าฝ้าย ความหมายที่บอกและนำเสนอเจตนาของอาการป่วยไข้แห่งบาดแผลที่ไม่อาจเยียวยารักษา
ห้องหมุนวนไปในแสงสีขาว ห้องสีขาว คอลลาจสีขาว นาฬิกาสีขาว แก้วใบแตกกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ประตูแง้มอยู่แต่มีได้เปิดหรือปิด ไม่มีการสัญจร ไม่มีการเข้ามาหรือออกไป
ทุกสรรพสิ่งมีชั่วอยู่ในแสงสว่าง
ไม่มีอะไรอื่นอีกนอกจากนี้

ผ.ศ. อธิธิ คงคากุล

Assit. Prof. Itthi Khongkhakul

June 1-14, 2001

Symbolist Photography

Rama IX Art Museum Foundation

THE TWO CATEGORIES OF PHOTOGRAPHY IN THAILAND

Photography has begun in the mid of 19th century by using an obscure camera. Since then camera has rapidly developed from obscure camera to automatic cameras which easy to used, even children could take a beautiful photos from it without obstacle.

In the past, taking photographs were more complex and photographers have to gained their knowledge and experlized to control the camera. Recently, photography has become widely praticed and popular. Everyone could used and take a photographs without anxiety. Also photography is not just to taking photos on vacation or supposed to be having fun but it has been succeded in of social function such as science, medical, news-media, education, public relation, advertising, geography, history, military, acheology and arts etc.

Mostly, photography is intended to provide and supply for a part of commercial in popular culture as called "commercial art", and another group which it is strongly associated with concept of fine art. Their aim is to expressing their felling, emotion and image through the works.

As the photographer convey their works as a media to expressed in "visual art", which some radical photographers initiatives the works of photographs have occured in the early twentieth century, for example Edward Steichen and Alfred Stieglitz in America, Uzen Argae and Robert Dermasy in France, P.H. Emerson in England, Heugo Eurfert in Germany

In 1930, two avant-garde photographers have created and introduced "Creative photography" by Laszlo Moholy-Nagy and Man Ray which the two photographers really were experience captured style and composition from painting. Later in 1950s, photographers tends to took a realiztic photographs, mostly is

concerned with the theme of environment, mode of life. Such as photographers:- Henri Cartier-Bresson, โรแบร์ ตัวร์โน, Ansel Adams and Edward Weston.

Since 1960s, a phenomenon of photography has positive movement to many criteria. Photographers were established to provide their works in many concepts of taking and produced the photographs for instance: Landscape, Future, Portrait, Still Life, Photo Essay and new context-new technique even Abstract photograph. Five Art or Visual Art Photography have two categories:-

- 1) Salon Photography
- 2) Contemporary Fine Art Photography

The two categories of photographs tended to praise or to aim with difference purpose in form, content and standard. Photographers which belong to Salon Photography style, mostly they are member of Photographic Society, its membered around the world. This society is very popular for amateurs photographer even professional photographer, but largely aims to produced their works to supply for commercial sector and award.

In Thailand, their have there photographic societies which similary to salon photography style and its popular for largely photographers such as Bangkok Pictorial Circle, Bangkok Photographic Society and Siam Colour Slide Society. Each society have their own activities for the members such as group tour for taking photos, seminars, newsletter, photo competition every month and also annual competition. For the photos contest, they have committee to judged their contest, also most of juries are the honor member of society such as Prof. Poon Ketchamrus, Chao Jongmankong, Jitt Jongmankong, Ratt Pestanyil, Paiboon Musikpodok, Thong Siripaisarn-tawee, Chan-gi, Sorasip Tantimeth, Visanti Kooptavinich, Prasop Muchacheep, and Sompong Lip-phanont etc.

In principle, the three photographics society in Thailand, they extend basic rule of taking photos for members. And also their member can learn and get experience by themselves

Basic of Salon Photography Style have a principle for taking photos in general rule, for instance:- golden rules, the rule of one third. As the structuring of this rule is mean, photographer should focus on the composition of horizon line, colour contrast, texture, light-shadow, content and their skill. Also this groups, they concentrated on the beauty and atmosphere of photograph even title because of the title will lead audience to follow their photos.

Salon Photography

- Don't Miss It Artist. Chorthip Suthonthunyakorn
- My Family- Waranun Chutchawantipakorn
- Among the Storm - Narong Monsirikul
- Working Together - Amorn Lukeeratiyutkul

Most of photographers, who taking photograph in concept of contemporary fine arts photography, they simply have to study in institution in art and photogra-phy. Photography school is aiming on research and experimental, that seemed to created their individual style of photography. Basically, it is the same criteria of Salon style, which photographer should find out their technique, art elements such as shape, Form, Colour, Shadow, Texture and space, also the principle of arrangement to combine their work. Even they can mixing other media, collage or painting to distort and add-up in photograph.

Creativity and Originality are important to created in Contemporary Fine Arts Photography, which the aim of this group is creating their works for museum of art to accepted and admired them. The Museum of art will curated the works for public to study and its own collection.

Contemporary Fine Arts photographers remark that to presented their conceptual on the photographs are essential more than only presented are essential more than only presented their beauty on photographs. Their point of view is the valueable of good photographs are not necessary to follow the rule of Salon Style. They emphasized on the own feeling and real situations, sometime its might be ridiculous, dirty, poverty, social context, death, social and ecological problems, etc.

Contemporary Fine Arts photography could presented the work in varieties style, content and form. Usually photographer have to created their works by their own vision and idea. Also to gain their experience and ability to develop the works to represented, their society.

Manit Sriwanichpoom, a photographer was indicated that about photography In Thailand, which published in Fine Arts Journal 1993, by Fine Art Club. Srinakharinharawit University, Prasanmitr Campus. On the topic "Evaluation of Photograph" he claimed that "Fine Art photograph in Thailand still undevelopment or their 's no new creation on it. It makes sense that because of each photographs competition, even talked to new generation photographers they still followed the old track of previous generations. Content, composition technique are the same, as its call "Absolute Formulation" These pheouomeuon its could be mention that, most of photographers never study in school of arts or photography and they lacked of basic to creative on the works of photograph, not surprise those works stedly taking form, concept, composition technique from the old generation. Even they have new materials to support their work. On the other hand, the committees, who makes judgement of photograph competition in each society are the old guard. They are not accepted a new kind of works and always award it gets into their fellows. That 's why, a new group of photographers, who have new idea, technique refused the competition, expect if they change the committee on trend of modern idea. Last one, in our country is lacking of school of photography which its learning and teaching on photograph directly to focus on fine art photographer"

In Thailand, photographers are still doubtful about the meaning of cretive idea, as this term credtive idea mean the ability of human to gets an idea to created and innovated a new thing which can be new produces and more utilities. In the past they belive that the creative idea is a gift, only intellegensia person has creative idea, but now their is wrong idea about it. We can learn and gets experelnces to develop our idea. Many places we can gey knowledge to supported our creation such as school, institution, etc.

Creative idea as the vehicle of human being which demonstrating our ideal and imagination, consideration and analyst the abstract form, also we can interpret the role of abstract form become the concrete form to public to understand our idea. The countries such as Germany, Japan and USA etc. their people are strong disciplue of creative idea and that 's civilized country.

Basic of Creative Idea:-

- To be eager person and keen
- To be the leader
- Intellegence person
- Chalenging an idea and image
- Convince and Freedom
- Reasonable
- Take a risk
- Be patient
- Strong dicipline
- Flexibility
- Happy&Pleasure on the work
- Get Fun, not so seriously

Creative person always, asked yourself, what 's that? Could be change to another? If its change what can it be? These queations can encourage an idea to make a trend to imagine and creativity.

Creative ideas have many criterias and different level-

- 1) Free to expressive, without originally idea and highly skill. Its only dare to express their feeling without an order like children painting or drawing
- 2) Creative the work from imagination in very basis idea.
- 3) Creativity level, this level shows the norm and intellegence, not parody
- 4) Highly and Newly innovation, for instance : Wright Brother innovated the plane
- 5) Development and creative new idea.
- 6) Highest Creativity or Superior Creation, mostly found its in specific intellegnce person such as The Evolution of man by Albert Einstein etc.

Photographic Magazine in abroad has varies affective to photograph movements. It 's media for public, photographer and art lover. It brings new image and dimension to their movement.

In Thailand, photographic Magazine still not so many. By observed in bookshops, There is no photographic magazine published or presented the works of Fine Art Photography. All of magazine published basic content or story, how to take photograph and a guide to sell their material of camera. Even, if they have the works of photograph in their magazine, mostly they shows in Salon Style. Suggestive on magazine, it should be more varieties in contents and works of photograph, both in Salon and Fine Art Photography and that to keep standard and norm of magazine sush like photographic magazine in abroad.

In nowsday, camera has develop to digital system, also they have scanner to re-buid or re-touching the photograph, even printer to serve their production expect and hope in future not too long, photography it should be more concen- trated on idea, concept and intellegane than skill and technique. The audiences should opened their mind and vision to consume Fine Art Photography. Hopefully you can gets knowledge and place of pleasure from this exhibition.

Itthi Khongkhakul

24 Nov. 00

การถ่ายภาพสองแนวทางในประเทศไทย

การถ่ายภาพได้เริ่มต้นขึ้นกลางศตวรรษที่ 19 และได้พัฒนาเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง จากการถ่ายภาพด้วยกล้องรูเข็มที่ช่างภาพต้องใช้ความสามารถและความชำนาญทางด้านเทคนิคและมีมือ กาลเวลาได้ผ่านไปกล้องถ่ายภาพและอุปกรณ์การถ่ายภาพได้วิวัฒนาการไปอย่างมากทางด้านเทคนิค จากกล้องรูเข็มได้กลายมาเป็นกล้องอัตโนมัติ ซึ่งอำนวยความสะดวกสบายใช้ง่ายไม่ต้องมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการถ่ายภาพก็สามารถถ่ายภาพได้ดี กล้องถ่ายภาพในปัจจุบันล้วนเป็นกล้องระบบอัตโนมัติสมบูรณ์แบบ แม้แต่เด็กก็ถ่ายภาพได้อย่างสวยงาม โดยภาพจะมีความคมชัดและมีความพอดีพอเหมาะในเรื่องของแสงเงา

การถ่ายภาพในอดีตมีความยุ่งยากพอสมควร ผู้ถ่ายภาพจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการใช้กล้องถ่ายภาพดีพอ จึงจะสามารถถ่ายภาพได้ดี เมื่อกล้องถ่ายภาพได้วิวัฒนาการมาจนถึงระดับนี้แล้ว การถ่ายภาพจึงเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง เพราะใคร่ก้ถ่ายภาพกันได้นั้นั้น ปัจจุบันการถ่ายภาพมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนเรามากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการแพทย์ ด้านข่าวสาร ด้านการศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านโฆษณาสินค้า ด้านโฆษณาชวนเชื่อ ด้านภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการทหาร ด้านโบราณคดีและด้านศิลปะ เป็นต้น

การถ่ายภาพในทางศิลปะส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในด้านการพาณิชย์ จึงถูกเรียกว่าพาณิชย์ศิลป์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ และอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยได้ถูกนำไปใช้ในทางศิลปะ โดยกลุ่มศิลปินผู้ซึ่งใช้การถ่ายภาพเพื่อการแสดงออกในความรู้สึกนึกคิด แสดงให้เห็นถึงความงามและไม่งามในสังคมมนุษย์และสารพัดสิ่ง ตลอดจนแสดงความรู้สึกลงทางอารมณ์และถ่ายทอดจินตนาการของศิลปินให้ออกมาเป็นรูปธรรม

เมื่อศิลปินได้นำการถ่ายภาพมาใช้เป็นสื่อ(medio) ในการแสดงออกทางศิลปะ และสามารถสื่อสารหรือแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้รับการยอมรับและถูกยกระดับขึ้นมาในฐานะเท่าเทียมกับงานทัศนศิลป์ (Visual Art) แขนงอื่นๆ ในตอนต้นศตวรรษที่ 20 ช่างภาพกลุ่มหนึ่งได้พยายามผลักดันให้ภาพถ่ายได้รับการยอมรับว่าเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่งก็คือ แอ็ดเวิร์ด สโตเซน และอัลเฟร็ด สติกลิทซ์ ในสหรัฐอเมริกา อูเซน อาร์เก และโรเบิร์ต เดอร์มาซีในฝรั่งเศส พี.เอช.เอ็มเมอร์สัน ในอังกฤษ ฮิวโก เออร์เฟิร์ต ในเยอรมัน

ส่วนการถ่ายภาพในแนวสร้างสรรค์ (Creative Photography) นั้นเกิดขึ้นจากศิลปินสองท่านคือ ลาสซ์โล โมโฮลิคาเกี และแมนเรย์ เป็นผู้แนะนำให้เข้าสู่วงการถ่ายภาพ ในช่วง ค.ศ.1930 ช่างภาพได้รับอิทธิพลจากงานจิตรกรรมมีการเลียนแบบการจัดองค์ประกอบภาพตามหลักเกณฑ์ของงานจิตรกรรม และต่อมาในปีค.ศ.1950 ช่างภาพได้กลับมามสนใจการถ่ายภาพแนวเหมือนจริงอีกครั้ง ส่วนมากเป็นการถ่ายภาพสิ่งแวดล้อม การดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมมนุษย์ ช่างภาพที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น คือ อองรี คาทียู เบรลซง โรเบร์ ดัวร์โน แอนเซล อาดัมส์ และ เอ็ดเวิร์ด เวลตัน

นับตั้งแต่ ค.ศ.1960 เป็นต้นมา การถ่ายภาพได้แตกรูปแบบออกไปหลายประเภท ซึ่งได้แก่การถ่ายภาพทิวทัศน์ ภาพสารคดี ภาพเหมือน ภาพหุ่นนิ่ง ภาพเรื่องราว ภาพที่เสนอเนื้อหาใหม่ ภาพที่ใช้เทคนิคใหม่ ภาพในแนวแสดงความคิดเห็น ตลอดจนภาพแสดงความคิดสร้างสรรค์ทางนามธรรม เป็นต้น การถ่ายภาพเป็นสื่อที่สามารถนำมาใช้แสดงออกได้หลากหลาย เช่น ใช้บันทึกข้อมูลต่างๆ ใช้จูงใจผู้อื่น ใช้แสดงความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนแสดงความรู้สึกลงทางอารมณ์ของบุคคลและใช้แสดงความงามทั้งในทางรูปธรรม และนามธรรม เป็นต้น

การถ่ายภาพในทางความงาม เพื่อความบันเทิงใจ หรือจะเรียกว่าเป็นงานศิลปะก็ตาม ซึ่งมีได้มุ่งเพื่อประโยชน์ใช้สอยทางการพาณิชย์ มีอยู่ 2 แนวทาง

แนวทางแรกคือ การถ่ายภาพแบบชาลอน (Salon Photography) และประเภทที่สองคือ การถ่ายภาพแบบศิลปะบริสุทธิ์ร่วมสมัย (Contemporary Fine Art Photography) ซึ่งมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน อีกทั้งต่างก็มีแนวความคิดหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นผลงานภาพถ่ายของแต่ละค่ายจึงมีความแตกต่างกันทั้งรูปแบบ (form) เนื้อหา (content) และมาตรฐาน (standard) นักถ่ายภาพแนวชาลอนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสมาชิกของสมาคมถ่ายภาพ (Photographic Society) ที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งเป็นที่นิยมของนักถ่ายภาพสมัครเล่น ไปจนถึงนักถ่ายภาพอาชีพ แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นช่างภาพอาชีพทางด้านพาณิชย์ศิลป์ (Commercial Photographer) และเป้าหมายสูงสุดของเขาเหล่านั้นก็คือ ชื่อเสียงและรางวัลในการประกวดภาพถ่าย ซึ่งมีการจัดประกวดกันเป็นประจำทุกปีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในประเทศไทยมีสมาคมถ่ายภาพที่จัดอยู่ในค่ายชาลอน (Salon) ซึ่งเป็นที่รู้จักและนิยมแพร่หลายในหมู่นักถ่ายภาพ ส่วนใหญ่มีอยู่ 3 สมาคมด้วยกันคือ สมาคมถ่ายภาพพิศเจริญกรุงเทพ (Bangkok Pictorist Circle) สมาคมถ่ายภาพกรุงเทพ (Bangkok Photographic Society) และสมาคมสยามสไลด์เลอร์สโกลด์ (Siam Colour Slide Society) ซึ่งแต่ละสมาคมจะมีการจัดกิจกรรมสังสรรค์ที่เกี่ยวกับการถ่ายภาพเป็นประจำทุกเดือน เช่น เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการถ่ายภาพแก่สมาชิก จัดทัศนารถ่ายภาพทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด และมีสนามให้สมาชิกของสมาคมประลองความสามารถทางการถ่ายภาพ โดยมีการจัดประกวดกันภายในสมาคมเป็นประจำทุกเดือน อีกทั้งมีการประกวดใหญ่ประจำปีด้วย คณะกรรมการตัดสินการประกวดส่วนใหญ่ก็คือ สมาชิกอาวุโสของสมาคมผู้ซึ่งมีผลงานการถ่ายภาพเป็นที่ยอมรับและยกย่องในหมูสมาชิกของสมาคมเหล่านั้นเช่น ศาตราจารย์พูน เกษจำรัส อาจารย์เชาว์ จงมั่นคง อาจารย์จิตต์ จงมั่นคง ศ.ดร.ปรีดาปรี คุณไพบูลย์ มุสิกโปดก คุณทรง ศิริไพศาลทวี คุณจางฉี คุณสรศิลป์ ต้นติเมธ คุณวิสันต์ คุณตะวันวิจ คุณประสม มัจฉาชีพ และ ท.พ. สมพงษ์ ลิปะกานนท์ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีการส่งข่าวให้สมาชิกได้ทราบถึงการประกวดภาพถ่ายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนรวบรวมภาพถ่ายส่งประกวดในการประกวดต่างๆ สมาคมถ่ายภาพทั้ง 3 สมาคมที่ได้กล่าวไปแล้วนี้มีส่วนในการปูพื้นฐานในการถ่ายภาพให้แก่สมาชิกอย่างได้ผล ต่อจากนั้นก็จะต้องเป็นความสามารถส่วนบุคคลที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมเอง เพื่อจะพัฒนางานถ่ายภาพของตนให้ก้าวหน้าต่อไป

การถ่ายภาพแนวชาลอนเน้นการถ่ายภาพแบบพื้นฐาน เช่น golden rules, the rule of one third ซึ่งหมายถึงสัดส่วนของพื้นที่น้ำติดกับเส้นขอบฟ้า สิ่งที่ตรงกันข้ามซึ่งเกิดขึ้นจากสี พื้นผิว แสงและเงา และเรื่องราวที่จะถ่ายภาพ การจัดองค์ประกอบภาพ ความชำนาญในด้านเทคนิคซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ นักถ่ายภาพกลุ่มนี้จะเน้นความสวยงามและบรรยากาศของภาพ นอกจากนี้แล้วจะให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อภาพ เพราะชื่อภาพเป็นสื่อในการที่นำไปสู่ดูงานทราบถึงเนื้อหาและเรื่องราวของภาพได้อย่างถูกต้อง

นักถ่ายภาพแนวการถ่ายภาพศิลปะบริสุทธิ์ร่วมสมัย (Contemporary Fine Arts Photography) ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่ได้ผ่านการศึกษาด้านศิลปะ หรือการถ่ายภาพมาจากสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านศิลปะและการถ่ายภาพมาก่อน การศึกษาการถ่ายภาพในสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่แล้วมักจะเน้นให้นักศึกษาค้นคว้า (research) การทดลอง (experiment) โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษาล้างสรรค์งานถ่ายภาพให้มีรูปแบบเฉพาะตน (individual style) ซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์ที่มีลักษณะใหม่ไม่ลอกเลียนแบบจากธรรมชาติโดยตรงหรือลอกเลียนงานถ่ายภาพของผู้อื่น การสร้างสรรค์ภาพถ่ายแนวนั้นจะเริ่มด้วยการถ่ายภาพ เช่นเดียวกับการถ่ายภาพแนวชาลอน เมื่อได้ภาพมาแล้วก็จะกำหนดเนื้อหาและ

เรื่องราวที่จะทำในขั้นต่อไป ต่อจากนั้นก็คิดค้นหาเทคนิควิธีการที่จะดัดแปลงดัดทอน แต่งเติมภาพเดิมนั้นให้มีความแปลกใหม่ทั้งในด้านองค์ประกอบศิลป์ (Art Elements) ซึ่งได้แก่รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา พื้นผิว และพื้นที่ว่าง รวมทั้งการจัดองค์ประกอบศิลป์ (Principle of Arrangement) และเลือกหาเทคนิคที่เหมาะสมในการสร้างภาพ นักศึกษาศิลปะและนักศึกษากการถ่ายภาพบางคนก็จะนำเอาสื่อ (medio) ชนิดอื่นมาผสมกับถ่ายภาพให้มีความแปลกใหม่ไปจากภาพถ่ายเดิม เช่น นำเทคนิคการปะติด (collage) หรือใช้เทคนิคทางจิตรกรรมมาดัดทอนและเพิ่มเติมให้ภาพมีรูปแบบเฉพาะตน (individual style)

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และลักษณะความเป็นต้นแบบ (Originality) เป็นคุณสมบัติที่จะขาดเสียมิได้ในการสร้างสรรค์งานถ่ายภาพแนวศิลปะบริสุทธิ์ร่วมสมัย (Contemporary Fine Arts Photography) เป้าหมายหรือความหวังสูงสุดของนักถ่ายภาพกลุ่มนี้ก็คือได้รับการยอมรับและยกย่องจากพิพิธภัณฑศิลป์ และหวังว่าผลงานของเขาจะถูกเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑศิลป์ (Museum of Art) เพื่อการศึกษาและเพื่อให้สาธารณชนได้ชื่นชม

นักถ่ายภาพกลุ่มภาพถ่ายศิลปะบริสุทธิ์ร่วมสมัยมีความเห็นว่า การนำเสนอหรือการสื่อสารทางความคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าเสนอแต่เพียงความงาม ในทัศนะของนักถ่ายภาพกลุ่มนี้เชื่อว่า ภาพถ่ายที่ดีมีคุณค่าไม่จำเป็นต้องมีความงามตามหลักเกณฑ์หรือตามทัศนะของภาพถ่ายแบบชาลอน พวกเขาจะเน้นความรู้สึกและความจริงจังต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นความน่าเกลียด น่ากลัว ความสกปรก ความอยู่ดีธรรมในสังคม ความยากจน ความตาย ฯลฯ ก็ตาม เป็นการเสนอมุมมองส่วนบุคคลที่แตกต่างจากผู้อื่น การถ่ายภาพเพื่อเสนอเนื้อหาและเรื่องราวอันเป็นความงามนั้นเป็นเพียงมุมมองแคบๆ มุมหนึ่งเท่านั้น ความจริงแล้วมุมมองในการถ่ายภาพที่น่าสนใจนั้นมีอยู่อีกมากมาย เช่น ความวิจิตร งามของธรรมชาติ ความงามในสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม มลภาวะ ฯลฯ งานภาพถ่ายแนวศิลปะบริสุทธิ์ร่วมสมัยนั้นมีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา (content) และรูปแบบ (form) ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ที่ไม่นิยมทำตามอย่างผู้อื่น การที่จะให้คนเราคิดอย่างเดียวกัน ขอบอย่างเดียวนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ขัดกับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ คนเราชอบที่จะคิดชอบที่จะแสวงหาและสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และเพื่อแสดงความสามารถของความเป็นมนุษย์ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นมีผลต่อการพัฒนาสังคมมนุษย์ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

คุณมานิต ศรีวานิชภูมิ นักถ่ายภาพผู้หนึ่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับการถ่ายภาพในประเทศไทยในหัวเรื่อง "สอบทานภาพถ่าย" ซึ่งปรากฏอยู่ในวารสารศิลปกรรม ขมรมศิลปกรรม มศว.ประสานมิตร พ.ศ.2536 มีดังนี้

‘ศิลปภาพถ่ายในบ้านเรานั้นได้ว่าไม่มีการพัฒนา หรืออาจกล่าวได้ว่า มิได้เกิดแนวทางสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่เลย ด้วยอาศัยการมองงานประกวดแต่ละครั้งที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสมาคมหรือหน่วยงานใด และการได้พบปะพูดคุยกันก็ทราบได้ว่า คนรุ่นใหม่ ก็ยังดำเนินตามแนวทางเก่าๆ ที่คนรุ่นเก่าๆ ได้สร้างไว้ ทั้งในด้านเนื้อหาของภาพ ซึ่งเป็นเรื่องราวเดียวกัน ไม่พ้นเรื่องวิวทิวทัศน์ เด็ก ดอกไม้สวยๆ ฯลฯ ยังรวมถึงรูปแบบที่มีการจัดองค์ประกอบแบบชนิดที่เรียกว่า ‘สูตรสำเร็จ’ ถ้าเป็นดอกไม้ต้องอยู่กลางภาพ ลักษณะคนกำลังวิ่งต้องให้ระยะหน้าของคนที่วิ่งมากกว่าระยะหลัง รวมทั้งเทคนิคต่างๆ ก็มิได้มีการพัฒนาสร้างสรรค์ไปเท่าที่ควร ทั้งที่อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตภาพเช่น กล้อง ฟิล์ม เลนส์ แฟลช ฯลฯ ก็มีได้ขาดแคลนแถมยังมีรุ่นใหม่ออกมาจำหน่ายเสมอ ภาพส่วนใหญ่ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดมักได้แก่ภาพที่มีเทคนิค ในการทำภาพให้แปลกเพียงอย่างเดียว เรื่องราวและการจัดองค์ประกอบภาพยังคงซ้ำซากเช่นเดิม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ทำให้อาจคาดเดาถึงสาเหตุพื้นฐานได้ว่า ช่างภาพส่วนใหญ่มิได้ผ่านสถาบันทางศิลปะ ทำให้ขาดพื้นฐานในแนวทางนี้จึงได้อาศัย ‘สูตรสำเร็จ’ มาเป็นแนวทาง

สร้างสรรค์ภาพ ช่างภาพเหล่านั้นก็จะได้รับอิทธิพลจากการอ่านหนังสือนิตยสาร ภาพถ่ายที่มีจำหน่ายทั่วไป หนังสือเหล่านั้นจัดทำโดยคนรุ่นเก่า ซึ่งนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวที่เก่าๆ คับแคบ เฉพาะแนวทางที่ตนชอบและถนัดเท่านั้น คนรุ่นใหม่ บางท่านรู้จักคุ้นเคยใกล้ชิดกับคนรุ่นเก่ามากจนอาจมีส่วนได้รับอิทธิพล แนวความคิดจากบุคคลเหล่านั้นก็ได้ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้วงการศิลปภาพถ่ายพัฒนาไปได้อย่างเชื่องช้า เห็นจะได้แก่คณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่ในการตัดสินภาพประกวด ไม่ว่าจะเป็นสมาคมหรือหน่วยงานใดที่จัดขึ้นนั้น มักจะเป็นคนรุ่นเก่าๆ ที่ติดยึดในแนวทางเดียว ไม่ยอมรับหรือใจกว้างพอที่จะรับงานภาพถ่ายซึ่งมีแนวทางที่แตกต่างออกไป ดังนั้นรางวัลต่างๆ จึงตกเป็นของบุคคลที่ผลิตผลงานในแนวทางเดียวกันกับคณะกรรมการ ทำให้ช่างภาพที่สร้างสรรค์แนวทางใหม่บางคนถึงกับท้อแท้ใจ และปฏิเสธการส่งผลงานเข้าประกวด เว้นเสียแต่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการชุดใหม่ที่มีลักษณะหัวสมัยใหม่เท่านั้น จึงจะส่งผลงานเข้าประกวด สาเหตุสุดท้ายเนื่องจากบ้านเรายังขาดแคลนแหล่งหรือสถาบันการศึกษาที่สอนเกี่ยวกับศิลปภาพถ่ายโดยตรง ที่ผลิตศิลปินประเภทนี้’

นักถ่ายภาพส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังขาดความคิดสร้างสรรค์ เขาเหล่านั้นอาจยังไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นหมายถึงอะไร ความคิดสร้างสรรค์โดยทั่วไปแล้ว หมายถึงความสามารถทางความคิดของมนุษย์ที่จะนำไปสู่การค้นพบสิ่งใหม่ๆ อันเกิดจากการปรับปรุงสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เกิดผลผลิตใหม่ๆ อันมีประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิม เช่น ใช้งานได้ดีขึ้น ทนทานขึ้น มีขนาดกะทัดรัด ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย มีความปลอดภัยสูงขึ้น สวยงามขึ้น ฯลฯ ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์นั้นในอดีตเชื่อกันว่าเป็นพรสวรรค์ มีอยู่เพียงอัจฉริยะบุคคลเท่านั้น ในปัจจุบันได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยกันอย่างจริงจังและกว้างขวาง จึงทราบว่าการเชื่อดังกล่าวไม่เป็นความจริงอย่างที่เข้าใจกัน ความคิดสติปัญญาของมนุษย์เรานั้นสามารถเสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้ในสามัญชนทั่วไป โดยการศึกษาฝึกฝนและสร้างเสริมประสบการณ์ โรงเรียนและสถาบันการศึกษานับได้ว่าเป็นแหล่งความรู้ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แต่หลังจากได้ผ่านการศึกษาจากสถาบันการศึกษาไปแล้ว จะต้องฝึกฝนหาประสบการณ์และความรู้เพิ่มเติม จึงจะทำให้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาต่อไป

ความคิดสร้างสรรค์นับได้ว่าเป็นความสามารถพิเศษอย่างหนึ่งของมนุษย์ เกิดจากความคิดและจินตนาการ การพินิจพิจารณาและวิเคราะห์สรรพสิ่งซึ่งเป็นนามธรรม (abstract) แล้วสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม (concrete) ซึ่งมองเห็นได้สัมผัสได้หรือสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ความคิดสร้างสรรค์นั้นมีประโยชน์มหาศาลต่อมวลมนุษย์ ประเทศใดมีประชากรที่มีศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ ประเทศนั้นก็จะพัฒนาไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ดังเช่นประเทศเยอรมัน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ประชากรในประเทศดังกล่าวนั้น ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งแปลกใหม่ จึงยังผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติเหล่านั้น

ผลจากการศึกษาและวิจัยอย่างจริงจังและกว้างขวางของนักวิจัยหลายท่านสรุปออกมาได้ใกล้เคียงกันว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้น ประกอบขึ้นด้วยลักษณะต่างๆ ดังนี้

- เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ขี้สงสัยอยากรู้อยากเห็น
- มีลักษณะของความเป็นผู้นำ มีความกล้าที่จะเผชิญกับความจริง
- มีสติปัญญาที่สามารถวิเคราะห์ คิดพลิกแพลงแก้ปัญหาจากประสบการณ์สำเร็จได้
- มีความคิดค่านึงหรือมีจินตนาการสูง กล้าประลองกับปัญหาที่ท้าทาย
- มีความคิดอิสระเชื่อมั่นในความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผล
- ไม่ชอบทำตามอย่างผู้อื่นโดยไร้เหตุผล
- กล้าเสี่ยงเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ โดยไม่กลัวความล้มเหลว
- มีจิตใจจดจ่อผูกพันกับการทำงาน ด้วยความมานะอดทน

- สามารถควบคุมตนเองได้ดี อีกทั้งรู้จักจัดระบบระเบียบทางความคิดและการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ไม่ค่อยเคร่งครัดกับระเบียบแบบแผนเท่าใดนัก

- ไม่ยึดมั่นในสิ่งใดจนเกินไป ยอมรับความเปลี่ยนแปลงและสนใจในสิ่งที่แปลกใหม่

- มีความสุขในการทำงานตามความพึงพอใจของตนเอง
- มีอารมณ์ขัน ร่าเริง และขี้เล่น

บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นมักจะถามตนเองเสมอว่า สิ่งนั้นคืออะไร และมันจะสามารถเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่นได้หรือไม่ ถ้าได้จะเป็นอะไรได้น่า ซึ่งทั้งสองคำถามนี้ก่อให้เกิดการตื่นตัวในทางความคิดอันจะนำไปสู่จินตนาการ และเกิดการสร้างสรรค์ขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์นั้นมีระดับชั้นยากง่ายแตกต่างกันหลายระดับ ดังนี้

1. เป็นการแสดงออกอย่างอิสระ โดยมีต้องอาศัยความคิดริเริ่มและทักษะขั้นสูง มันเป็นเพียงความกล้าที่จะแสดงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของตนเองอย่างอิสระโดยมิได้มีผู้ใดสั่งให้ทำ เช่น เด็กเขียนภาพ
2. สร้างผลงานออกมาจากความคิดจินตนาการโดยใช้ทักษะที่ไม่ซับซ้อนนัก ผลงานจึงยังไม่เป็นสิ่งแปลกใหม่
3. ขึ้นสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นขั้นที่แสดงถึงความคิดใหม่ที่เป็นพหุปัญญา ไม่ลอกเลียนแบบจากผู้อื่น
4. ขึ้นประดิษฐ์คิดค้นอย่างสร้างสรรค์ในระดับสูง (Innovation) ผลผลิตมีความแปลกใหม่ เป็นการค้นพบที่มีความโดดเด่น เช่นสองพี่น้องตระกูลไรท์ (Wright Brother) คิดค้นและสร้างเครื่องบินได้เป็นผลสำเร็จ
5. เป็นขั้นที่สูงขึ้นไปอีก สามารถพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ของตนเองให้ก้าวหน้าต่อไปได้อีกระดับหนึ่ง
6. เป็นความคิดสร้างสรรค์ขั้นสูงสุด มีเฉพาะในอัจฉริยะบุคคล สามารถคิดหรือจินตนาการถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ซับซ้อนได้อย่างกระจ่าง ซึ่งยังไม่มีใครเคยคิดมาก่อน เช่น การค้นพบทฤษฎีวิวัฒนาการของมนุษย์ (Evolution) ของชาร์ล ดาร์วิน (Charles Darwin) หรือการค้นพบทฤษฎีสัมพันธภาพ (Relativity) ของแอลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เป็นต้น

บทบาทของวารสารการถ่ายภาพ (Photographic Magazine) ในต่างประเทศมีส่วนผลักดันให้เกิดวิวัฒนาการแห่งการถ่ายภาพเป็นอย่างมาก เป็นการเปิดหูเปิดตาให้ผู้ที่มีนิยามการถ่ายภาพได้เห็นถึงแนวความคิด วิธีการ และรูปแบบอันหลากหลายกว้างขวางของการถ่ายภาพให้เป็นงานศิลปะ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้นักถ่ายภาพได้พัฒนาการถ่ายภาพของตนเอง อีกทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานผลงานภาพถ่ายให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ในประเทศไทยเรามีวารสารที่เกี่ยวกับการถ่ายภาพวางขายตามท้องตลาดจำนวนมากไม่น้อย และเท่าที่ผู้เขียนได้สำรวจดู ก็ทราบว่ายังไม่มีวารสารภาพถ่ายเล่มใดมีการนำเสนอผลงานศิลปภาพถ่ายในแนวทางศิลปะบริสุทธิ์ (Fine Art Photography) ออกมาให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่แล้วเป็นการสอนวิธีการถ่ายภาพแบบธรรมดาๆ ไป มีการแนะนำสินค้าทางการถ่ายภาพที่ออกวางตลาดใหม่ๆ มีการเสนอผลงานของนักถ่ายภาพซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นแนวการถ่ายภาพแบบชาลตอน หากวารสาร ภาพถ่ายเหล่านั้นได้มีการปรับปรุงโดยเสนอผลงานภาพถ่ายในแนวทางศิลปะบริสุทธิ์บ้าง ก็จะมีส่วนช่วยให้วงการศิลปภาพถ่ายก้าวหน้าไปอีกระดับหนึ่ง ควรนำเสนอผลงานภาพถ่ายศิลปะทั้งของนักถ่ายภาพคนไทยและต่างชาติ เพื่อจะได้เห็นความแตกต่างและมีการเปรียบเทียบเพื่อที่จะทราบถึงมาตรฐานระดับสากลว่าเป็นอย่างไร และนักถ่ายภาพคนไทยทำได้ถึงระดับไหน หากวารสารการถ่ายภาพเหล่านั้นทำได้ก็จะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับวารสาร ถ้าเริ่มทำกันก็ยังไม่สายเกินไปที่จะพัฒนางานภาพถ่ายของนักถ่ายภาพคนไทยให้ทัดเทียมเคียงบ่าเคียงไหล่กับนักถ่ายภาพชาวต่างชาติ

ในปัจจุบันกล้องถ่ายภาพได้พัฒนาไปสู่ระบบดิจิทัล (digital) นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการตกแต่งภาพที่เรียกว่า สแกนเนอร์ (scanner) และเครื่องอัดขยายภาพที่เรียกว่าพรินเตอร์ (printer) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงด้วยเหตุนี้ผู้เขียนคาดว่าในอนาคตการถ่ายภาพมีแนวโน้มที่จะเป็นการถ่ายภาพด้วยความคิด และสติปัญญามากกว่าการถ่ายภาพด้วยฝีมือและเทคนิค เพราะกล้องถ่ายภาพในสมัยนี้สามารถทำหน้าที่ทางด้านเทคนิคได้อย่างสมบูรณ์แล้ว

เมื่อผู้ชมดูงานภาพถ่ายแนวศิลปะบริสุทธิ์จะต้องเปิดใจให้กว้าง อย่าได้ปิดกั้นตัวเองและโปรดอย่าได้คาดหวังว่าจะได้เห็นสิ่งที่ตรงตามความชอบ หรือตรงตามรสนิยมของเรา เป็นโอกาสดีที่ท่านจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในมุมมองของผู้อื่น อีกทั้งเป็นการเพิ่มพูนรสนิยมทางศิลปะให้กับตนเองอีกด้วย

หวังว่าผู้ชมจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินในการเข้าชมนิทรรศการภาพถ่ายในครั้งนี้

อิทธิ คงคากุล
24 พ.ย. 43

Exhibition of Art Photography in Thailand

Space Contemporary Art & Gallery 253, Bangkok

Jan 6-12	Charming China (from 9 Chinese artists)		
	Huang Yan	Cang Xin	Jin Feng
	Dai Guangyu	Xu Tan	Zhou Xiaohu
	Wen Feng	Guan Che	Liao Bangming

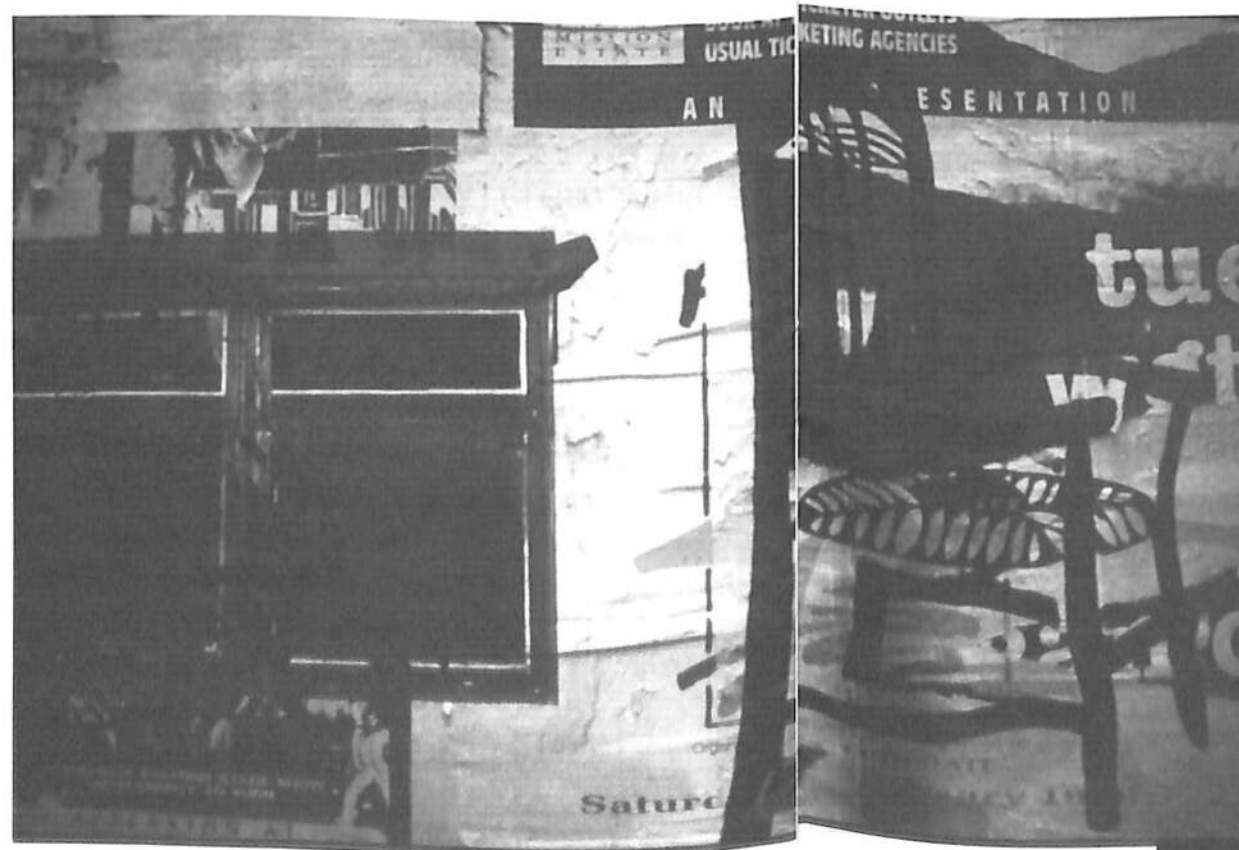
Space Contemporary Art, Bangkok

Jan 15-30	Voyage a Maebashi	Philippe Laleu
Feb 2-14	Love Theme	Deja Jueng
Feb 17-28	Transitory	Jakraphun Thanateeranon
Mar 3-15	nothing to tell	Poomkamol Phadungratna
Mar 17-29	Nude 4 u	Sureeyapon Sri-ampai
Apr 4-14	Comprehension of opening Space	Athaporn Arayanan
Apr 18-30	Things have changed	Assit. Prof. Pramuan Burusphat
May 2-15	Who are you	Wisoot Suttigulvet
May 18-30	City of Angels	Sirawat Nak-intanon
Jun 1-14	Dowjal Paljit	Naiyana Homcham
Jun 16-30	Symbolist Photography	Assit. Prof. Itthi Khongkhakul

Chiang Mai University Art Museum, Chiang Mai

Aug 3-30	Out of Space Photography
	Assit. Prof. Itthi Khongkhakul, Assit. Prof. Pramuan Burusphat, Poomkamol Phadungratna, Philippe Laleu, Wisoot Suttigulvet, Sirawat Nak-intanon, Naiyana Homcham, Sureeyapon Sri-ampai, Athaporn Arayanan, Deja Jueng, Jakraphun Thanateeranon

Rama IX Art Museum Foundation

Assit. Prof. Itthi Khongkhakul

Space Contemporary Art/ Gallery 253 :
563/9 Sukhumvit 63 rd., Ekamai, Wattana, Bangkok 10110, Thailand
Tel. (662) 711-4227 Fax (662) 392-9837
E-mail : artspace@thaimai.com
Gallery Hours : Wed-Sun 10.00am - 6.00pm

Chiang Mai University Art Museum :
239 Nimmanhemrin rd., Chiang Mai 50200, Thailand
Tel. 053-644833
Gallery Hours : Tue-Sun 9.00am - 5.00pm

Special Thanks to
Assit. Prof. Itthi Khongkhakul
Assit. Prof. Pramuan Burusphat
Poomkamol Phadungratna
Thanom Chapakdee
Sompong Tavee
Sureeyapon Sri-ampai
Sukateem Uello
Philippe Laleu
Gu Zhengang
Chiang Mai University Art Museum
Faculty of fine arts, Chiang Mai University
Defy Magazine
Alliance Française
and the media

Design
Sureeyapon Sri-ampai
Defy publishing
Co., Ltd., 2001

defy

Huang Yan
Cang Xin
Jin Feng
Dai Guangyu
Xu Tan
Zhou Xiaohu
Wen Feng
Guan Che
Liao Bangming
Assit. Prof. Itthi Khongkhakul
Assit. Prof. Pramuan Burusphat
Poomkarn Pichadungratna
Philippe Laleu
Wisoot Suttigulvet
Sirawat Nak-intanond
Sureeyapon Sri-ampai
Naiyana Homcham
Athaporn Arayanan
Deja Jueng
Jakraphun Thanateeranon

SPACE
CONTEMPORARY ART

defy

